Stanoviská dotknutej verejnosti

Združenie domových samospráv Bratislava

Stanovisko k podkladom rozhodnutia a doručeným stanoviskám

Tu sa jedná o vyčistenie bioplynu na biometán. Rozumieme, že téma výroby energie z obnoviteľných zdrojov je veľmi populárna, ale aj tu je potrebné si stanoviť ciele, ktoré sa majú dosiahnuť. Je primárna výroba energie alebo recyklácia v podobe výroby kvalitného kompostu, ktorý zabezpečí obnovu života v pôde? Výroba bioplynu a biometánu má zmysel pri nerecyklovateľnom poľnohospodárskom odpade (resp. odpade zo živočíšnej výroby). Naopak, kompostovateľné, t.j. recyklovateľné odpady je dôležité kompostovať a tým zabezpečiť plnohodnotnú náhradu fosílnych hnojív. V komposte vyrobenom z digestátu po anaeróbnom procese totiž prirodzene chýba uhlík (TOC), keďže jeho časť bola premenená na bioplyn. Organická hmota, ktorú obsahuje digestát, je veľmi zdegradovaná a je potrebný dlhý čas, aby ju bol mikrobióm schopný spracovať. Aj pomer digestátu v komposte je veľmi dôležitý. Ak je ho do 10%, veľké zmeny nenastanú, ak ho je ale 50%, tak hubový mikrobióm má problém. Ten podporuje enzimatickú výkonnosť pôdy (živinovú) vo forme matabolitov. Hubový mikrobióm je naviazaný na väčšiu kapacitu pôdy viazať uhlík a vodu a zlepšuje štruktúru pôdy. Ak je kompost vyrobený z digestátov, tak sa vytvára bakteriálny mikrobióm bez dostatku húb v pôde. Máme suchšiu a suchšiu pôdu, a preto kvalita kompostu je prvoradá, keďže potrebujeme živú pôdu a nie len pôdu obohatenú o živiny.

Ale to by sme mohli pokračovať a písať ešte veľa. Podstata je teda tá, že výroba bioplynu dáva zmysel, avšak iba z nerecyklovateľných odpadov. Čistenie bioplynu na biometán totiž nie je bez negatívnych vplyvov na životné prostredie, nakoľko uvoľňuje odpadové plyny v podobe CO2, O2 a H2S. Podstatou čistenia bioplynu na biometán je práve separácia oxidu uhličitého, preto nemožno mať naivnú predstavu, že sa jedná o úplne bezemisnú záležitosť. Každopádne to však môže byť spoľahlivý a najmä miestny nefosílny zdroj energie.

Použitú membránovú technológiu čistenia považujeme za tú, ktorá je šetrnejšia k životnému prostrediu.

Vzhľadom na nedostatočnosť vyhodnotenia vplyvov na životné prostredie (zhutnené v druhom, zvýraznenom, odstavci) požadujeme ďalšie posudzovanie zámeru hodnotením vplyvov na životné prostredie, pričom vyhodnotenie z hľadiska obsahu druhého odstavca tohto stanoviska bude v rozsahu hodnotenia uvedené ako osobitná požiadavka.

VYJADRENIE V PROCESE EIA K ZÁMERU „BIOMETÁNOVÁ STANICA VEĽKÉ BIEROVCE“

Združeniu domových samospráv vyplýva v zmysle §24 ods.2 zákona EIA č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie postavenie dotknutej verejnosti pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie a postavenie účastníka následných povoľovacích konaní. Predkladáme Stanovy Združenia domových samospráv: https://online.fliphtml5.com/txsmk/xtdt/, výpis z registra občianskych združení MV SR: https://ives.minv.sk/rmno/detail?id=7hBEUOI3nhVqv7v56IrqvrxmDXCpt3nJ9NDcV62g3KF8WvfhvcBt0qZVTPjMKk19 a potvrdenie o pridelení IČO: https://online.fliphtml5.com/txsmk/ahnt/.

Pre elektronickú komunikáciu používajte mail: *eia@samospravydomov.org*
Pre písomný styk použite elektronickú schránku Združenia domových samospráv na ÚPVS slovensko.sk.

Bioplynky sú známe tým, že obťažujú okolie a tým znižujú kvalitu života smradom, tento emisný vplyv nebol v konaní riadne analyzovaný a nebol ani v rozhodnutí braný v potaz. Úvaha, že sa pachová záťaž nezvýši nebol odborne podložený; je predpoklad pri väčšom množstve bioplynu, že zápach bude výraznejší, dlheištrvajúci a intenzívnejší.
Bioplynky zažívajú „ťažké časy" (https://hnonline.sk/finweb/ekonomika/96033522-bioplynovym-staniciam-udajne-hrozi-pre-rastuce-naklady-na-prevadzku-zatvaranie), zaujíma nás realizovateľnosť bioplyniek a ako sa navrhovateľ stavia čelom tejto výzve?

Navrhovateľ môže vyhodnotiť zámer z hľadiska rôznych environmentálnych pohľadov, ktoré sme zverejnili tu: https://enviroportal.org/portfolio-items/vseobecne-pripomienky-zds/. **Žiadame však navrhovateľa, aby všeobecne zrozumiteľným spôsobom v doplňujúcej informácii uviedol, ktoré hlavné environmentálne vplyvy identifikoval, aké environmentálne ciele sledoval pri ich riešení sledoval a ako ich navrhuje dosahovať a akými opatreniami zmierňuje svoj zásah do životného prostredia; taktiež aby uviedol všetky argumenty, prečo si považuje svoj projekt za environmentálne prípustný a celospoločensky prospešný.**

Podľa §17 ods.1 zákona o životnom prostredí (https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/20220101.html#paragraf-17.odsek-1) má navrhovateľ povinnosť priamo pri zdroji aplikovať zmierňujúce a kompenzačné opatrenia.
Žiadame, aby tieto boli jednoznačne v rozhodnutí identifikované a určené ako záväzné podmienky rozhodnutia zo zisťovacieho konania podľa §29 ods.13 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#paragraf-29.odsek-13**).** Zoznam environmentálnych opatrení odporúčaných našim združením nájdete tu: https://enviroportal.org/portfolio-items/environmentalne-opatrenia-zds/.
Ako záväzné podmienky žiadame uviesť všetky environmentálne opatrenia, ktoré je potrebné zrealizovať za účelom výrazného zníženia negatívnych efektov zásahu do životného prostredia; potrebné je uviesť presné a určité opatrenia, ktoré je možné nezameniteľne projektovo rozpracovať v nasledujúcich stupňoch projektovej prípravy a realizácie tak, aby ich splnenie bolo možné následne overiť a porealizačne monitorovať.

Žiadame vyššie uvedené informácie vyhodnotiť formou všeobecne zrozumiteľného zhodnotenia opisom z hľadiska šiestych hlavných faktorov posudzovania environmentálnych vplyvov: klíma, biodiverzita, voda, vzduch, energie a územná stabilita biodiverzity; v každom z týchto faktorov žiadame zvoliť merateľný ukazovateľ, ktorý bude následne monitorovaný aj z hľadiska poprojektovej analýzy.

Za účelom zabezpečenia efektivity posúdenia vplyvov zámeru na životné prostredie, odporúčame úradu aj navrhovateľovi aktívne konzultovať projekt s verejnosťou. Prípadnú konzultáciu so ZDS je možné rezervovať tu: https://services.bookio.com/zdruzenie-domovych-samosprav/widget?lang=sk.

Toto vyjadrenie a spôsob ako ho úrad zohľadnil žiadame uviesť v rozhodnutí. S podkladmi rozhodnutia žiadame byť oboznámení pred samotným vydaním rozhodnutia a následne sa

k nim podľa §33 ods.2 Správneho poriadku vyjadríme. Rozhodnutie ako aj ostatné písomnosti žiadame doručovať v zmysle §25a Správneho poriadku do elektronickej schránky nášho združenia na ústrednom portáli verejnej správy *slovensko.sk*; listiny v papierovej forme nezasielať. Toto podanie písomne potvrdíme podľa §19 ods.1 Správneho poriadku cestou elektronickej podateľne na ústrednom portáli verejnej správy *slovensko.sk*.

Doplňujúce informácie od navrhovateľa ku stanovisku ZDS Bratislava

1. Tu sa jedná o vyčistenie bioplynu na biometán. Rozumieme, že téma výroby energie z obnoviteľných zdrojov je veľmi populárna, ale aj tu je potrebné si stanoviť ciele, ktoré sa majú dosiahnuť. Je primárna výroba energie alebo recyklácia v podobe výroby kvalitného kompostu, ktorý zabezpečí obnovu života v pôde? Výroba bioplynu a biometánu má zmysel pri nerecyklovateľnom poľnohospodárskom odpade (resp. odpade zo živočíšnej výroby). Naopak, kompostovateľné, t.j. recyklovateľné odpady je dôležité kompostovať a tým zabezpečiť plnohodnotnú náhradu fosílnych hnojív. V komposte vyrobenom z digestátu po anaeróbnom procese totiž prirodzene chýba uhlík (TOC), keďže jeho časť bola premenená na bioplyn. Organická hmota, ktorú obsahuje digestát, je veľmi zdegradovaná a je potrebný dlhý čas, aby ju bol mikrobióm schopný spracovať. Aj pomer digestátu v komposte je veľmi dôležitý. Ak je ho do 10%, veľké zmeny nenastanú, ak ho je ale 50%, tak hubový mikrobióm má problém. Ten podporuje enzimatickú výkonnosť pôdy (živinovú) vo forme matabolitov. Hubový mikrobióm je naviazaný na väčšiu kapacitu pôdy viazať uhlík a vodu a zlepšuje štruktúru pôdy. Ak je kompost vyrobený z digestátov, tak sa vytvára bakteriálny mikrobióm bez dostatku húb v pôde. Máme suchšiu a suchšiu pôdu, a preto kvalita kompostu je prvoradá, keďže potrebujeme živú pôdu a nie len pôdu obohatenú o živiny.

Ale to by sme mohli pokračovať a písať ešte veľa. Podstata je teda tá, že výroba bioplynu dáva zmysel, avšak iba z nerecyklovateľných odpadov. Čistenie bioplynu na biometán totiž nie je bez negatívnych vplyvov na životné prostredie, nakoľko uvoľňuje odpadové plyny v podobe CO2, O2 a H2S. Podstatou čistenia bioplynu na biometán je práve separácia oxidu uhličitého, preto nemožno mať naivnú predstavu, že sa jedná o úplne bezemisnú záležitosť. Každopádne to však môže byť spoľahlivý a najmä miestny nefosílny zdroj energie.
Použitú membránovú technológiu čistenia považujeme za tú, ktorá je šetrnejšia k životnému prostrediu.

<u>Vyjadrenie navrhovateľa:</u>
V prvom rade by sme chceli uviesť že navrhovaná činnosť nespočíva vo vybudovaní úplne novej biometánovej stanice. Účelom činnosti je zabezpečenie alternatívy využitia vyrobeného bioplynu v existujúcich zariadenia ktoré navrhovateľ v súčasnosti prevádzkuje.
Navrhovateľ v súčasnosti prevádzkuje štandardnú bioplynovú stanicu, ktorá vzniknutý bioplyn spaľuje za účelom výroby elektrickej energie a tepla. Po realizácii navrhovanej zmeny bude možné bioplyn čistiť na biometán a dodávať ho do siete, s predpokladaným čiastočným znížením výkonu kogenerácie.
Digestát a nakladanie s ním teda nie je predmetom predkladanej zmeny a bude prebiehať rovnakým spôsobom ako v súčasnosti, za použitia rovnakých vstupných surovín. Zámerom navrhovateľa taktiež nie je výroba kompostu z digestátu.
S údajmi ktoré autor pripomienky uvádza v jej posledných častiach v plnom rozsahu súhlasíme, a sú uvedené a zohľadnené aj v príslušných relevantných kapitolách predloženého Oznámenia o zmene.

2. Bioplynky sú známe tým, že obťažujú okolie a tým znižujú kvalitu života smradom, tento emisný vplyv nebol v konaní riadne analyzovaný a nebol ani v rozhodnutí braný v potaz. Úvaha, že sa pachová záťaž nezvýši nebol odborne podložený; je predpoklad pri väčšom množstve bioplynu, že zápach bude výraznejší, dlhšietrvajúci a intenzívnejší.

Vyjadrenie navrhovateľa:
Nakoľko rozhodnutie zo zisťovacieho konania v súčasnosti ešte nebolo vydané, nie je navrhovateľovi známe na základe čoho autor pripomienky hodnotí že uvedené vplyvy v ňom neboli zohľadnené.
Vplyvy zápachu boli v predloženom Oznámení o zmene podľa nášho názoru vyhodnotené a analyzované dostatočným spôsobom. Úvaha že sa pachová záťaž v danom území nezvýši bola v Oznámení podložená argumentáciou ktorá vyplýva predovšetkým zo skutočnosti že realizáciou navrhovanej zmeny nedôjde k zmene množstva spracovaných vstupných surovým, nedôjde k zmene alebo rozšíreniu ich sortimentu a v konečnom dôsledku teda nedôjde ani k zmene v celkovom množstve a kvalite vyrobeného bioplynu. Dôjde však ku zmene jeho konečného využitia – časť z neho bude prečisťovaná na biometán na úkor mierneho predpokladaného zníženia produkcie elektrickej energie a tepla.

3. Bioplynky zažívajú „ťažké časy“ (https://hnonline.sk/finweb/ekonomika/96033522-bioplynovym-staniciam-udajne-hrozi-pre-rastuce-naklady-na-prevadzku-zatvaranie), zaujíma nás realizovateľnosť bioplyniek a ako sa navrhovateľ stavia čelom tejto výzve?

Vyjadrenie navrhovateľa:
Uvedený článok vychádza z predpokladu že hlavným produktom bioplynovej stanice je elektrická energia. Bioplynové stanice sú však pomerne pružnou technológiou ktorá môže byť využitá viacerými spôsobmi. Súčasným trendom, a to aj z dôvodov uvedených v citovanom článku, je snaha o diverzifikáciu výsledných produktov bioplynových staníc postupným odklonením sa od tradičného modelu výroby elektrickej energie a tepla pomocou kogenerácie na iné produkty ktoré bioplynové stanice potenciálne môžu produkovať. Jedná sa napríklad o certifikované hnojivá vyrábané z digestátu, výrobu pohonných hmôt (bioCNG) a ako je to aj v tomto prípade, o využívanie bioplynu na výrobu biometánu ktorý môže byť následne distribuovaný a využívaný ako zemný plyn.

4. Žiadame však navrhovateľa, aby všeobecne zrozumiteľným spôsobom v doplňujúcej informácii uviedol, ktoré hlavné environmentálne vplyvy identifikoval, aké environmentálne ciele sledoval pri ich riešení sledoval a ako ich navrhuje dosahovať a akými opatreniami zmierňuje svoj zásah do životného prostredia; taktiež aby uviedol všetky argumenty, prečo si považuje svoj projekt za environmentálne prípustný a celospoločensky prospešný.

Vyjadrenie navrhovateľa:
Navrhovateľ v predloženom Oznámení o zmene podrobne zhodnotil všetky relevantné vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie. Komplexné vyhodnotenie jednotlivých vplyvov sa nachádza k kapitole IV.9 predloženého Oznámenia. Medzi najdôležitejšie negatívne vplyvy v predmetnej lokalite boli zaradené vplyv navrhovanej činnosti na ovzdušie, faunu flóru a ich biotopy a vplyv činnosti na dopravu, ktoré však už má aj existujúca činnosť a ich intenzita a charakter nebudú navrhovanou zmenou ovplyvnené. Významným pozitívnym prínosom zmeny je najmä diverzifikácia energetických zdrojov SR výrobou biometánu okrem iných surovín aj zo zhodnocovaných odpadov a zníženie závislosti na dovoze energetických surovín. V rámci navrhovaného projektu budú dodržiavané okrem opatrení uvedených

v Oznámení o zmene aj nasledujúce opatrenia zamerané na zníženie vplyvu zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie a obyvateľstvo:

- Opatrenia pre proces výstavby:

o pri realizácii prác, pri ktorých môže dochádzať k tvorbe prašnosti je potrebné využiť technicky dostupné prostriedky na obmedzenie prašnosti, napríklad vhodným výberom technológií a materiálov,
o prašné materiály skladovať v zastrešených a uzatvárateľných skladoch (objektoch),
o v prípade potreby udržiavať potrebnú vlhkosť povrchu staveniska (kropenie, polievanie), dopravných trás a prašných materiálov, ak nie sú zabezpečené iným spôsobom.
o vhodným výberom mechanizmov zabezpečiť, aby práce dlhodobo neprekračovali najvyššiu prípustnú hladinu hluku vo vonkajšom prostredí a zmysle vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.
o zabezpečiť dobrý technický stav mechanizmov a dopravných prostriedkov pri realizácii, aby nedošlo k neželaným únikom ropných látok do pôdy, podzemných a povrchových vôd,
o zabezpečiť sadu prostriedkov na likvidáciu úniku nebezpečných odpadov a nebezpečných látok do prírodného prostredia: zásoba sorpčného materiálu (VAPEX, ECO-DRY PLUS, alebo iný podobný materiál) a príslušné náradie na okamžitý sanačný zásah (lopaty, metly, krompáče, uzatvárateľná nádoba na kontaminované látky, PE vrecia).
o na mieste realizačných prác nesmú byť dopĺňané pohonné hmoty, vymieňané oleje a iné náplne, vykonávané opravy stavebných a prepravných mechanizmov, pri ktorých by mohlo dôjsť k úniku znečisťujúcich látok,
o dodržiavať nevyhnutné bezpečnostné opatrenia najmä pri zemných prácach v blízkosti jestvujúcich inžinierskych sietí, pri manipulácii žeriavom, pri prácach vo výškach a pod.
o realizátor stavby bude s odpadom, ktorý vznikne pri výstavbe nakladať v zmysle platnej legislatívy o odpadoch,
o stavebné a montážne práce realizovať v súlade s požiarnymi predpismi,
o dodržiavať pravidlá a zásady BOZP,
o plochy cez ktoré bude vedené podzemné plynové potrubie po ukončení stavebných prác terénne upraviť.

- Opatrenia v procese prevádzky:

o funkčnosť filtračných zariadení (filtrov s aktívnym uhlím) používaných v technológii pravidelne kontrolovať, vyhodnocovať a ich náplň podľa potreby vymieňať,
o v rámci realizácie projektu vykonať výsadbu obvodovej zelene,
o na pravidelnej báze monitorovať a vyhodnocovať tesnosť používaných plynových potrubí a zariadení,
o v pravidelných intervaloch podľa pokynov výrobcu kontrolovať stav inštalovaných zariadení,
o dodržiavať dodávateľom technológie predpísané výrobno-technologické parametre zariadení,
o vypracovanie a aktualizovanie prevádzkových poriadkov, plánov údržby a opráv a plánov kontroly,
o zabezpečiť zaškolenie pracovníkov o Havarijnom pláne a pravidlách BOZP.